

ОСОБЛИВОСТІ ЗМІН ПОКАЗНИКІВ СУДИННО-ТРОМБОЦИТАРНОЇ ЛАНКИ ПЕРВИННОГО ГЕМОСТАЗУ, ФУНКЦІЇ ЕНДОТЕЛІЮ ТА ДЕЯКИХ ЦИТОКІНІВ ЯК МАРКЕРІВ СИСТЕМНОГО ЗАПАЛЕННЯ У ХВОРИХ НА РЕВМАТОЇДНИЙ АРТРИТ В ПЕРІОД КЛІНІКО-ЛАБОРАТОРНОЇ РЕМІСІЇ

Ю.Г.Бурмак, Ю.М.Казаков, Н.І Чекаліна, Л.М.Шилкіна,

С.І.Треумова, Є.Є.Петров

Вищий державний навчальний заклад України

«Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

В останній час приділяється значна увага характеру змін маркерів системного запалення у розвитку і прогресуванні патологічних процесів та наголошується на роль порушень функції ендотелію і особливостях змін первинного гемостазу (ПГ).

Метою роботи було оцінка деяких показників судинно-тромбоцитарної ланки ПГ, вмісту у сироватці крові стабільних метаболітів оксиду азоту (NO_x ; реактив Грися), пептиду ендотеліального походження ендотеліну-1 (ЕТ-1; імуноферментний метод) та визначення активності сироваткових прозапальних (туморнекротичного фактору альфа – $\text{TNF-}\alpha$, інтерлейкіну (IL) 1β – $\text{IL-}1\beta$) і протизапального (IL-10) цитокінів (імуноферментний метод) у 21 хворого (віком від 31 до 48 років) на ревматоїдний артрит (РА) у період клініко-лабораторної ремісії.

Отримані дані свідчили про відсутність змін з боку клініко-функціональних тестів судинно-тромбоцитарної ланки ПГ та вмісту тромбоцитів, проте показник індукованої ристоміцином агрегації тромбоцитів (ІРАТ; спектрофотометричний метод) у хворих на РА перевищував значення референтної норми ($n=21$) у 1,55 рази ($p<0,001$), а, окрім того, мало місце вірогідне підвищення вмісту NO_x та ЕТ-1 (в 1,22 ($p<0,01$) та 1,31 рази ($p<0,001$) відповідно). Означені зміни у показниках

тканинної складової ПГ та вмісту метаболітів нітроксіду та ендотеліну-1 у хворих на РА супроводжувались підвищенням, порівняно з референтною нормою, вмістом у крові прозапальних цитокінів – TNF- α (у 1,59 рази) та IL-1 β -у 1,64 рази ($p < 0,001$ в обох випадках). За наявності таких змін TNF- α та IL-1 β співвідношення TNF- α /IL-10 у хворих на РА перевищувало показник референтної норми у 1,38 рази, а IL-1 β /IL-10 – у 1,43 рази ($p < 0,001$ в обох випадках).

Таким чином, наявність зсувів у судинно-тромбоцитарній ланці ПГ (ПРАТ) у хворих на РА в період клініко-лабораторної ремісії, а також підвищення вмісту у крові стабільних метаболітів нітроксіду, ET-1, прозапальних цитокінів (TNF- α , IL-1 β) та підвищення прозапальної активності сироватки крові (TNF- α /IL-10, IL-1 β /IL-10) слід розглядати, загалом, як активовані маркери системного запалення. З урахуванням означеного вище це може передбачати розробку рекомендацій щодо моніторингу таких хворих задля оптимального їх лікування та ефективної реабілітації на амбулаторному етапі.